

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 6Ssk/64/2023
Identifikačné číslo spisu: 2021200333
Dátum vydania rozhodnutia: 31. januára 2024
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:2021200333.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: O. V., narodený XX. M. XXXX, bytom K. Č.. XXX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 04. októbra 2021, Číslo: 45122-2/2021-BA, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 16. septembra 2022, č. k. 20Sa/26/2021-89, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom zo 16. septembra 2022, č. k. 20Sa/26/2021-89 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 04. októbra 2021, Číslo: 45122-2/2021-BA, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietla jeho odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava zo 14. júla 2021, Číslo: 700-0411193021-GC04/21. Predmetným prvostupňovým správnym rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava postupom podľa § 144 ods. 1, § 152a a § 178 ods. 1 písm. a/, bod ôsmy zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov predpísala žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe poistné za obdobie február 2021 až jún 2021 na nemocenské poistenie v sume 120,10 eur, poistné na starobné poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 491,40 eur, poistné

na invalidné poistenie v sume 163,80 eur a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 129,65 eur, spolu v sume 904,95 eur.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách § 5, § 21 ods. 1, 4, § 26 ods. 2, 4, § 293ey ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z., § 10 ods. 1, § 57 ods. 1 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 455/1991 Zb.“) a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby.

3. Krajský súd po preskúmaní veci vyhodnotil postup žalovanej v súvislosti s predpisom poistného za obdobie február 2021 až jún 2021 v celkovej sume 904,95 eur za zákonný. Žalobca v konaní nespochybnil vznik jeho povinného sociálneho poistenia ako samostatne zárobkovo činné osoby podľa § 5 v spojení s § 293ey ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z. v súvislosti s výškou jeho príjmu dosiahnutého z podnikateľskej činnosti v rozhodnom období (rok 2019). Námietku žalobcu, že v rozhodnom období bolo vyhláškami Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky znemožnené vykonávať živnostenskú činnosť vyhodnotil ako nedôvodnú, keď jednak predmetom súdneho prieskumu neboli opatrenia prijaté štátnymi orgánmi na zabránenie šíreniu ochorenia COVID-19 a jednak zo žiadneho právneho predpisu použitého v argumentácii žalobcu nevyplýval zákaz nákupu elektroinštalačného materiálu či zákaz vstupu do objektov za účelom montáže, rekonštrukcie alebo údržby elektrických zariadení. Žalobca sám ustanovenia právnych predpisov priamo mu znemožňujúce výkon činnosti neidentifikoval (všeobecne odkazoval na jednotlivé právne predpisy, dobu ich účinnosti a územnú účinnosť), rovnako ako neidentifikoval priestory, do ktorých mu podľa neho bol vstup zakázaný, aby bolo možné vôbec usudzovať o objektívnosti jeho tvrdenia. Pokiaľ žalobca nemal záujem vykonávať svoju podnikateľskú činnosť za dodržiavania obmedzujúcich opatrení (žalobca poukazoval na uloženie povinnosti nosiť rúško, respektíve respirátor, testovať sa, podrobovať sa registrácii na e-karanténu, očkovať sa), išlo o jeho subjektívne rozhodnutie, s ktorým zákon zánik sociálneho poistenia nespája. Nešlo o žiaden z prípadov zániku živnostenského oprávnenia vymenovaných v ustanovení § 57 ods. 1 zákona č. 455/1991 Zb. a v súvislosti s tým ani o prípad zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia.

4. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

II.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. Nestotožnil sa so záverom krajského súdu, ktorý otázku ústavnosti obmedzujúcich opatrení prijatými štátnymi orgánmi na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19 vyhodnotil pre dané konanie ako právne irelevantnú. V tomto smere poukázal na jednotlivé vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ktoré platili v rozhodnom období február 2021 až jún 2021 a ktoré žalobcu obmedzovali v rámci jeho podnikateľskej činnosti, keď zakazovali vstup osôb aj do predajní s elektro-materiálom za účelom nákupu elektro-materiálu. A keďže prístup do predajní s elektro-materiálom je neodmysliteľným predpokladom výkonu živnosti žalobcu, uložením zákazu bol žalobcovi znemožnený výkon živnosti žalobcu. Jediná výnimka, ktorá mohla oprávňovať žalobcu na vstup do zariadení potrebných pre výkon jeho živnosti boli negatívny výsledok testu na ochorenie COVID-19, alebo zaočkovanie proti ochoreniu COVID-19, avšak Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze z 08. decembra 2021, sp. zn. PL. ÚS 4/2021 vyslovil neústavnosť § 48 ods. 4 písm. z/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozhodnom znení, ktorý predstavoval právny podklad pre následné vydávanie vyhlášok vrátane uvedených výnimiek. Z uvedeného dôvodu potom aj samotné výnimky boli ustanovené protiústavne. Za takéhoto stavu potom nastala situácia plynúca z § 21 ods. 4 veta prvá zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého cit.: „Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činné osoby, ktorá je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, zaniká aj odo dňa, od ktorého nie je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie tejto činnosti.“ Hoci živnostenské oprávnenie nezaniklo, vstup do

zariadení potrebných pre výkon živnosti žalobcu bol vo verejnom záujme zakázaný a jediné výnimky z takto nastaveného rámca boli protiústavné, došlo k naplneniu situácie, kedy samostatne zárobkovo činná osoba už nebola oprávnená vykonávať svoju živnostenskú činnosť. Žalobcovi potom zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie minimálne v období pokrytom vyhláškami, teda od 27. januára 2021 do 28. mája 2021. Z uvedených dôvodov potom aj záver krajského súdu, že pokiaľ žalobca nemal záujem vykonávať svoju podnikateľskú činnosť za dodržiavania obmedzujúcich opatrení a išlo o jeho subjektívne rozhodnutie, považoval aj s ohľadom na vyššie spomínaný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky za nesprávny. Dodal, že vyslovenie protiústavnosti uvedených výnimiek nemohlo byť žalobcovi na ťarchu, táto ich protiústavnosť navodila právny stav absencie oprávnenia žalobcu vykonávať živnosť, čím bol založený dôvod zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia s tým, že žalobca uvedené poistné do vyhlásenia predmetného nálezu ešte neuhradil. Krajským súdom uvedenému tvrdeniu, že žalobca mohol vykonávať svoju živnosť aj v režime obmedzení a aj inak, než priamym vstupom do predajne, žalobca uviedol, že ak by aj v danom období vyplývala možnosť zakúpiť si príslušný tovar inak, než priamym vstupom do predajne, takáto možnosť by nebola spôsobilá vyvrátiť záver, že vyhlášky znemožnili výkon živnosti žalobcu. Základným predpokladom dosiahnutia zisku živnostníka je možnosť realizovať činnosti, protihodnotou ktorých bude plnenie tretích osôb v prospech živnostníka, pričom v prípade žalobcu je touto činnosťou možnosť vykonávať práce na elektrických zariadeniach v priestoroch zákazníka. Predmetné vyhlášky však extrémne zúžili okruh priestorov, kde by bolo možné realizovať práce na elektrických zariadeniach, čo sa prejavilo na príjmoch žalobcu.

7. Navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

8. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 02. februára 2023.

9. Vo veci predpísania poistného žalobcovi žalovaná konala len v medziach zákona č. 461/2003 Z.z. K žalobcom namietanej protiústavnosti jednotlivých vyhlášok uviedla, že predmetom konania v danej veci bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o predpísaní poistného. U žalobcu nenastali dôvody pre zánik povinného poistenia podľa § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. a rovnako nenastali skutočnosti, s ktorými menovaný zákon spája prerušenie povinného poistenia podľa § 26 zákona. Žalobca mal tiež možnosť využiť odklad splatnosti poistného podľa § 293ew ods. 2 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. Navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

10. Vyjadrenie žalovanej bolo doručené žalobcovi dňa 27. februára 2023 na vedomie.

V.

11. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

12. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

13. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

14. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

15. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

16. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

17. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 04. októbra 2021, Číslo: 45122-2/2021-BA, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla jeho odvolanie a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava zo 14. júla 2021, Číslo: 700-0411193021-GC04/21. Predmetným prvostupňovým správnym rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava postupom podľa § 144 ods. 1, § 152a a § 178 ods. 1 písm. a/, bod ôsmy zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov predpísala žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe poistné za obdobie február 2021 až jún 2021 na nemocenské poistenie v sume 120,10 eur, poistné na starobné poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 491,40 eur, poistné na invalidné poistenie v sume 163,80 eur a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 129,65 eur, spolu v sume 904,95 eur.

18. Podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z.z., samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.

19. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ak tento zákon neustanovuje inak.

20. Podľa § 21 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorej je predĺžená lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu, 43) vzniká od 1. októbra kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. septembra kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5.

21. Podľa § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorá je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3, zaniká aj odo dňa, od ktorého nie je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie tejto činnosti. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorá nevykonáva činnosť uvedenú v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 na základe oprávnenia, zaniká aj odo dňa, od ktorého podľa svojho čestného vyhlásenia nevykonáva túto činnosť, najskôr odo dňa doručenia tohto vyhlásenia Sociálnej poisťovni. Ak povinné

nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe nevznikne podľa odseku 5, odseky 1 a 2 sa nepoužijú v kalendárnom roku,

a/ v ktorom oprávnenie zaniklo alebo v ktorom podľa čestného vyhlásenia samostatne zárobkovo činnej osoby nevykonáva činnosť podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3, ak táto skutočnosť nastala v období od 1. januára do 30. júna, alebo do 30. septembra, ak jej bola predĺžená lehota na podanie daňového priznania,

b/ ktorý nasleduje po kalendárnom roku, v ktorom oprávnenie zaniklo alebo v ktorom podľa čestného vyhlásenia samostatne zárobkovo činnej osoby nevykonáva činnosť podľa § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3.

22. Podľa § 3 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z., zárobková činnosť podľa tohto zákona je, ak osobitný predpis 4) alebo medzinárodná zmluva, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, neustanovuje inak, činnosť vyplývajúca z právneho vzťahu, ktorý zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu. 6) (odkaz na § 6 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v rozhodnom znení; ďalej len „zákon č. 595/2003 Z.z.“; pozn. súdu).

23. Podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 595/2003 Z.z., príjmami z podnikania sú príjmy zo živnosti, 25) (odkaz na zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 455/1991 Zb.“; pozn. súdu).

24. Podľa § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., samostatne zárobkovo činnej osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom má pozastavené prevádzkovanie živnosti, pozastavený výkon činnosti alebo pozastavenú činnosť, a v období, v ktorom je vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone detencie; (...).

25. Podľa § 26 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinným do 31. marca 2021, samostatne zárobkovo činnej osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie od 11. dňa potreby osobného a celodenného ošetrovania fyzickej osoby uvedenej v § 39 ods. 1 písm. a/ alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti o dieťa uvedené v § 39 ods. 1 písm. b/ do skončenia potreby tohto ošetrovania alebo tejto starostlivosti a v období, v ktorom má nárok na rodičovský príspevok podľa osobitného predpisu, 36) ak podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby. Samostatne zárobkovo činnej osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie aj odo dňa nasledujúceho po uplynutí 52 týždňov trvania dočasnej pracovnej neschopnosti do jej skončenia a v období trvania dobrovoľnej vojenskej prípravy, 35c) ak v tomto období podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby.

26. Podľa § 26 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., v znení účinným od 01. apríla 2021, samostatne zárobkovo činnej osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie a/ odo dňa nasledujúceho po uplynutí 52 týždňov trvania dočasnej pracovnej neschopnosti do jej skončenia,

b/ od 15. dňa potreby osobného a celodenného ošetrovania fyzickej osoby uvedenej v § 39 ods. 1 písm. a/ prvom bode alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti o dieťa uvedené v § 39 ods. 1 písm. b/ do skončenia potreby tohto ošetrovania alebo tejto starostlivosti,

c/ od 91. dňa osobného a celodenného ošetrovania fyzickej osoby uvedenej v § 39 ods. 1 písm. a/ druhom bode do skončenia tohto ošetrovania,

d/ v období, v ktorom má nárok na rodičovský príspevok podľa osobitného predpisu,36) ak podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby,

e/ v období trvania dobrovoľnej vojenskej prípravy,35c) ak v tomto období podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby.

27. Podľa § 57 ods. 4 zákona č. 455/1991 Zb., podnikateľ môže oznámiť miestne príslušnému živnostenskému úradu pozastavenie prevádzkovania živnosti. Účinky pozastavenia živnostenského oprávnenia nastávajú dňom doručenia oznámenia o pozastavení prevádzkovania živnosti živnostenskému úradu, alebo ak je v oznámení uvedený neskorší deň, týmto dňom.

28. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho, ako aj pripojeného administratívneho spisu žalovanej mal preukázané, že

- prvostupňový správny orgán v súlade s § 226 ods. 1 písm. m/ zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi listom z 12. februára 2021 písomne oznámil vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby a tiež výšku odvodovej povinnosti; zároveň bol žalobca poučený o možnosti podať námietky voči skutočnostiam uvedeným v predmetnom oznámení; uvedenú možnosť žalobca nevyužil, námietky v stanovenej lehote nepodal,
- prvostupňový správny orgán následne rozhodnutím zo 14. júla 2021 predpísal žalobcovi za obdobie február 2021 až jún 2021 poistné v celkovej sume 904,95 eur,
- na odvolanie žalobcu žalovaná ako odvolací právny orgán rozhodnutím zo 04. októbra 2021 zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie zo 14. júla 2021.

29. Najvyšší správny súd po vyhodnotení žalobcom v kasačnej sťažnosti uplatnených dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchýlil od argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu s poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Senát najvyššieho správneho súdu považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom.

30. Zásadným v tomto smere z pohľadu správneho orgánu na účely vydania príslušného rozhodnutia o predpise poistného bolo zistenie, že žalobca mal v rozhodnom období postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby a súčasne príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2019 bol vyšší ako zákonom stanovená suma na rok 2019, t.j. 12- násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. Oproti tomu žalobca argumentoval, že v dôsledku šíriacej sa pandémie COVID-19 a v tej súvislosti prijatých protipandemických opatrení nemohol vykonávať riadne činnosť plynúcu mu z príslušného živnostenského oprávnenia, čím následne došlo k naplneniu dôvodu zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia.

31. Vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby je upravené v § 21 zákona č. 461/2003 Z.z. Z vyššie citovaného § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom od 01. januára 2014 a výlučne vo vzťahu k žalobcovi vyplýva, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem zo živnosti (§ 3 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 595/2003 Z.z.) bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem zo živnosti nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ak tento zákon neustanovuje inak. V prípade samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorej je predĺžená lehota na podanie daňového priznania podľa osobitného predpisu (odkaz na zákon č. 595/2003 Z.z.) povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie vzniká od 1. októbra kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem zo živnosti bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. septembra kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem zo živnosti nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5. Predpokladom vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z. je tak preukázanie, že posudzovaná osoba spĺňa zákonné podmienky statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby definovanej v § 5 tohto zákona v rozhodnom znení a súčasne preukázanie, že táto osoba v zákonom určenej dobe (v tu prejednávanej veci za rok 2019) dosiahla príjem z podnikania

a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon č. 595/2003 Z.z.) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ktorý bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5. K zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby primárne dochádza tým, že jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu nepresiahne 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 [v takom prípade dochádza k zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 30. júnu (prípadne k 30. septembru) kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem zo živnosti nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5], alebo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorá je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti zaniká odo dňa, od ktorého nie je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie tejto činnosti.

32. V predmetnej veci nebolo sporným, že žalobca v rozhodujúcom období mal status samostatne zárobkovo činnnej osoby; rovnako nebola spornou tá skutočnosť, že v rozhodujúcom období - rok 2019 jeho príjmy zo živnosti presiahli zákonom stanovenú sumu 6.552,00 eur. Preto z pohľadu zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v dôsledku pandémie COVID-19 a prijatých príslušných opatrení na jej zmiernenie v podobe aj predĺžených lehôt na podanie daňového priznania dňom 01. februára 2021, o čom bol žalobca v súlade s § 226 ods. 1 písm. m/ zákona č. 461/2003 Z.z. upovedomený formou písomného oznámenia (keďže nešlo o sporný prípad vzniku sociálneho poistenia), v ktorom bol zároveň žalobca poučený o možnosti podať námietky voči skutočnostiam uvedeným v predmetnom oznámení s tým, že uvedenú možnosť žalobca nevyužil, námietky v stanovenej lehote nepodal; rovnako z obsahu spisu a zvlášť z vyjadrení žalobcu nevyplýva, že by uvedené oznámenie napadol správnu žalobou.

33. Pokiaľ žalobca odvodzoval zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia od neústavných a nezákonných protipandemických opatrení prijatých Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v podobe vyhlášok, ktoré platili v rozhodnom období február 2021 až jún 2021 a v dôsledku ktorých nemohol vykonávať riadne činnosť plynúcu mu z príslušného živnostenského oprávnenia, najvyšší správny súd uvádza, že samotná existencia vyhlášok Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ktoré boli spôsobilé v danej dobe v istom smere ovplyvniť podnikateľskú sféru, a teda obmedziť podnikateľskú činnosť jednotlivých podnikateľských subjektov však nezakladá dôvod, pre ktorý by malo dôjsť k zániku (respektíve aj k nevzniku) povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Zákon č. 461/2003 Z.z. taxatívne uvádza dôvody, pre ktoré dochádza k zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a tieto dôvody na strane žalobcu naplnené neboli. Žalobca zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia odvodzoval tiež z ustanovenia § 21 ods. 4 veta prvá zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého cit.: „ (...) povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe, ktorá je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3, zaniká aj odo dňa, od ktorého nie je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie tejto činnosti.“ Tento dôvod zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia vo vzťahu k žalobcovi nemožno uplatniť, nakoľko v rozhodnom období žalobcovi oprávnenie na výkon živnosti - osvedčenie o živnostenskom oprávnení OU-TT-OZP1-2015/024727-2 nezaniklo, ktorú skutočnosť potvrdil aj samotný žalobca v podanej kasačnej sťažnosti.

34. Od zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia je potrebné odlíšiť inštitút prerušenia povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby, ku ktorému je možné pristúpiť iba na základe dôvodov, taxatívne vymenovaných vo vyššie citovanom ustanovení § 26 ods. 2 a 4 zákona č. 461/2003 Z.z. s tým, že vznik prerušenia povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sa posudzuje rovnako ako zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a skončenie prerušenia týchto poistení sa posudzuje rovnako ako vznik týchto poistení (bližšie pozri § 26 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z.). Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobca mal

prerušené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie z niektorých týchto dôvodov (napríklad v dôsledku pozastavenia prevádzkovania živnosti podľa § 57 ods. 4 zákona č. 455/1991 Zb. v spojení s § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z.).

35. V tomto smere len pre úplnosť najvyšší správny súd poukazuje na ustanovenie § 293ew zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 68/2020 Z.z. upravujúce možnosť odkladu splatnosti poistného za podmienky, že samostatne zárobkovo činná osoba vykazovala v dôsledku mimoriadnej situácie pokles čistého obratu podľa osobitného predpisu (odkaz na zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov) alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (odkaz na zákon č. 595/2003 Z.z.) o 40 % a viac s tým, že Vláda Slovenskej republiky nariadením č. 131/2020 Z.z. z 20. mája 2020 v znení ďalších nariadení (č. 172/2020 Z.z., č. 196/2020 Z.z., č. 380/2020 Z.z., č. 31/2021 Z.z., č. 89/2021 Z.z., č. 101/2021 Z.z., č. 154/2021 Z.z., č. 181/2021 Z.z., č. 379/2021 Z.z., č. 435/2021 Z.z., č. 517/2021 Z.z., č. 16/2022 Z.z., č. 52/2022 Z.z.) upravila splatnosť poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 (§ 293ew ods. 2 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z.) a nariadením č. 76/2020 Z.z. z 09. apríla 2020 v znení ďalších nariadení (č. 132/2020 Z.z., č. 102/2021 Z.z.) upravila spôsob určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (§ 293ew ods. 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z.). Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobca čestné vyhlásenie - odklad poistného, ktorým by preukázal pokles čistého obratu alebo poklesu príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti o 40 % a viac, na účely predĺženia splatnosti poistného na sociálne poistenie za príslušné kalendárne mesiace podal.

36. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší správny súd námietky žalobcu uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keď tieto neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

VI.

37. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

38. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.

